

GALİP UMUT ÖZDİL

galipumutozdil@gmail.com

Sürdürülebilir Gıda ve Tarım Zirvesi

- Tarım işletmeleri ekonomik olarak çok kırılgan.
- Tüketici raftan ürün alamıyorsa bu bir anlamda kıtlıktır.
- Sorunu kabul etmiyoruz ki, çözüm bulalım.
- Maden çıkaracağım diye zeytin ağacı kesmek cinayettir.
- Biz hâlâ burası köy mü, mahalle mi tartışması yapıyoruz.
- Özelleştirme, ölçek ekonomisi ve şirket fetişizminden vazgeçmeliyiz.
- Verimlilik, kârlılık ve istihdam için iyi yönetim şart.

Bu cümleler AGRO TV tarafından Boğaziçi Üniversitesi Yenilikçi Tarım ve Gıda İşletmeciliği Platformu (bountarım), Webagron ve Growtech iş birliği ile TürkTraktör ana sponsorluğunda düzenlenen Sürdürülebilir Gıda ve Tarım Zirvesi'nden...

30 Mayıs'ta Boğaziçi Üniversitesinde birincisi düzenlenen ve tamamı AGRO TV'den naklen yayınlanan zirve, içeriğiyle önemi her zamankinden daha çok anlaşılabilir bu iki sektörün geleceğine ışık tuttu. 5 oturumda 15 konuşmacının yer aldığı organizasyonda verilen ana mesajları dikkatinize sunmaya çalışacağız.

15 BİN YILLIK BİRİKİMİ GÜNLÜK POLİTİKALARLA HARCİYORUZ

Boğaziçi Üniversitesi Ekonomi Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Gökhan Özertan, sürdürülebilirlik, Yeşil Mutabakat, dögüsel ekonomi,

iklim değişikliği kavramlarının havada uçuştuğunu ancak bunların gerekliliklerini tam olarak hayatımıza entegre edemediğimizi söyledi.

Türkiye'nin doğal kaynakların hor kullanıldığı ülkelerin öncülerinden olduğunu ifade eden Özertan, "50'den fazla tarımsal üründe dünyanın ilk 10 üreticisinden biriyiz, endemik zenginliğimiz var ama değerlendiremiyoruz. Bırakın gelişmiş ülkeleri yakın geçmişte tarımsal özellikleri bize yakın olan Çin ve Brezilya 20 yıl önce uzun vadeli politikalar ve atılımlarla bugün verimlilikte ABD'yi geçti. Biz ise 50 yıldır aynı sorunları çözmeye çalışıyoruz. Türkiye'nin politikası günü kurtarmak. Oysaki kısa vadeli programlar hem ekonomik hem politik olarak daha maliyetli.

Türk tarımının temel sorunlarından biri finansman yetersizliğidir. Tarım işletmeleri ekonomik olarak çok kırılgan. %400'lere varan maliyet artışlarına dayanmak mümkün değil. Tarım ayrıca kayıt dışılığın en yoğun olduğu sektör. Hiçbir şeyin kaydı tutulmuyor. Buğday üretimi, hayvan sayıları gibi temel veriler dahi birbirini tutmuyor. Dünya ise veri toplama işini çoktan yaptı ve bu verileri işledi, dijital dönüşüme geçti. Eğitim, sağlık ve sosyal imkânların çok kısıtlı olduğu kırsal bölgeler doğal olarak gençlere cazip gelmeyince üretim finansal ve teknoloji okuryazarlığı düşük olan yaşlanan çiftçilerimize kalıyor. Tarım sektörü en iyi şekilde yetişmiş genç iş gücünü ve bilimi kullanmak zorunda.

Özellikle 2018'den bu yana yaşanan küresel ekonomik şoklara çok hazırlıksız yakalandık ve bu şoklar devam edecek. 15 bin yıllık tarım birikimini bilimin ve iş birliğinin gücü ile çok daha iyi değerlendirebiliriz" dedi.

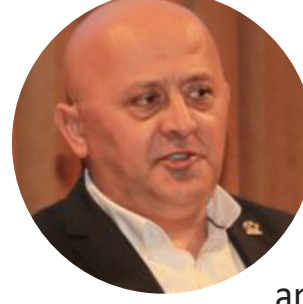
ÜRETEENLERLE YÖNETENLER ARASINDA DİL UYUŞMAZLIĞI VAR

Tarım Yazarı Ali Ekber Yıldırım ise özellikle hükümetlerin geçmişten bu güne kadar tarıma ilgi göstermediğini, Türkiye tarım ile kalkınacak diyeni duymadıklarını kaydetti. Bugün bu ilgisizliğin sonuçlarını yaşadığımızı işaret eden Yıldırım, "Pandemi ile birlikte ana unsuru kendine yeterlilik olan yeni bir tarım düzeni ortaya çıktı. Biz Rusya buğdayı ile ihraç etmeye devam mı edeceğiz, yoksa kendimizi mi üreteceğiz? Karar vermemiz gereken temel soru bu aslında. Üretimi artırmaya yönelik politikalar geliştirilmezse kıtlık olur. Ayrıca rafların dolu olması tek başına bir anlam ifade etmez, tüketici o raftan ürün alamıyorsa bu bir anlamda kıtlıktır." dedi.

Tarım ve Orman Bakanının değişiminden sonra en azından söylemde "Paramız var ki, ithal ediyoruz" anlayışından, "Paramız olsa da dışardan alamayabiliriz" anlayışına geçildiğini ancak bunun yeterli olmadığını söyleyen Yıldırım, "Üretenlerle yönetenler arasında dil uyuşmazlığı var. Üretenler biz para kazanamıyoruz, bu işi sürdürüyoruz diyor, yönetenler ise Türkiye'nin sıkıntısı olmayan bir tarım cenneti olduğunu iddia ediyor. Bu krizi tarım açısından bir fırsata çevirebiliriz ama böyle bir anlayış yok. En başta doğru verileri içeren bir envanterimiz olmalı. Sorunlarımızın çözümünü kendi topraklarımızda aramalıyız. Örneğin Avustralya ve Yeni Zelanda'da ki başarı örneklerini getirip Türkiye'de uygulayamayız. Aynı hükümet içinde bakan değiştiğinde bile politika da değişiyor. Bundan da vazgeçmeliyiz." ifadelerini kullandı.

SAHTE PEMBE TABLOLARIN FAYDASI YOK

Türkiye Tohumcular Birliği (TÜRKTOB) Yönetim Kurulu Başkanı Savaş Akcan tohumculuğun en başarılı alan olduğunu ancak sektörün tarım

içindeki payı %2 olduğu için bu başarının genel tarım içinde kayda değer bir etkisinin olmadığını belirtti.

Tarımda kullanılan girdilerden söz edilirken tohumu dâhil etmenin adil olmadığını, tohumunda girdi maliyetlerinin artışından aynı oranda etkilenen bir tarım ürünü olduğunu kaydeden Akcan, tarım sektörüne ilişkin özetle şu tespitlerde bulundu: "Özellikle girdi maliyetlerinin artış oranlarıyla ilgili matematik ve istatistiğin mucizelerini kullanmayı, rakamlarla oynamayı çok seviyoruz. Sorunu kabul etmiyoruz ki, çözüm bulalım. Ama sahte pembe tablo-

ların faydasının olmadığını anlamaya başladık. Süreç böyle giderse işin sonu üretim kapasitesinin azalması ve ulaşılamayan fiyatlarla satılan gıda ürünleri olacak. Bu da bence açık demektir. Üreticiler, hükümet ve üniversiteler bir araya gelmezse sorunları çözemeyiz. Gösterişli tanıtımlarla pek çok proje başlatılıyor, çok yüklü kaynak aktarılıyor, takip yok, sonuç yok. 2019'da Tarım Şurası yapıldı, şimdiye kadar hangi konuda ne sonuç alındı, bilen var mı? Tarımı siyasi amaçlara alet edemeyiz. Tarımın da 'kırmızı kitabı' olmalı ve politikası değişmemeli. Biz özel sektör olarak yöneticilerden çok beklentimiz olmadan, kendi dinamiklerimizle yolumuza devam ediyoruz."

Tohumculuk sektörüne ilişkin kamuoyuna çok yanlış bilgiler verildiğini vurgulayan Akcan, "Türkiye'de GDO'lu, zehirleyen, kısırılık yapan tohum yoktur. Buğdayın genetiği ile kromozom sayısıyla oynanmamıştır. Bu iddiaları gündeme getirenlerin bilimsel ispatları da yoktur. Bu iddiaları gündeme getirenler tüketicilerimizin kendi üreticisine ve yerli ürününe güvenini sarsıyor. Milli üretim değerleri aşındığında oluşan boşluğun emperyalist güçler tarafından doldurulduğunu unutmayalım." diye konuştu.

KÖYLÜLERİMİZ KÖYLÜ OLMAKTAN BIKMIŞLAR

Tarihçi, Akademisyen, Yazar Prof. Dr. İlber Ortaylı ise köylülerin köylü olmaktan bıktığını, köylüye ziraat eğitimi verilemediğini anlattı.

Birçok ülkede ziraat enstitülerinin imtiyazlı olduğunu belirten Ortaylı "Eskiden bizde de ziraat ve veteriner eğitimine çok seçkin öğrenciler alınır. Sonra vazgeçildi. Yarım kadro ile her yerde ziraat okulu açılıyor. Böyle şey olmaz. Eğitim düzeyinin artması gerekir. Mutfak kültürü oluşmamış bir milletin fertlerinin zirai uzman olması mümkün değil" ifadelerini kullandı.

Ortaylı özetle şu mesajları verdi: "Türkiye'de maden çıkaracağım diye zeytin ağacı kesmek veya herhangi bir zirai üretimden vazgeçmek anlayışı kıt insanların yapacağı iştir, cinayettir. Türkiye'de madenler zaten kalitesizdir ve çıkarılması maliyetlidir. Oysaki toprağımız bereketlidir. Ama Türkiye'de ziraat planlaması yoktur. Toprak kaynaklarının heba olmaması, milletin aç kalmaması için planlama şarttır. Her yerde her ürün ekilmez. Niye yapmazlar anlamıyorum. Ayrıca vergi politikasıyla arazilerimizin boş kalmaması sağlanabilir. Toprak satışı yapılmayabilir. Türkiye'nin toprak haritasının çıkarılması gerekir. Su haritan yok, flora, fauna haritan yok. Böyle bir durumda ziraatin ezber yapılacağı açık."

EĞİTİMLİ, DONANIMLI, TOPRAĞI SEVEN GENÇLER TEŞVİK EDİLMELİ

Haberci, Foto Muhabiri, Belgesel Yapımcısı Coşkun Aral ise başta tarım ürünleri olmak üzere katma değeri yüksek üretim

potansiyeline sahip olan Türkiye'de tarım politikasının olmadığına, sulak alanlar ve tarımsal ürün deseni arasındaki ilişkilerin kurulamadığına işaret etti.

Tarımın paydaşlarının üniversiteler ile iş birliği yapmadığını, yerelden uluslararası alanlara bilgi aktarımını sağlayacak eğitim programlarının yetersiz olduğunu anlatan Aral, "Gelişmiş ülkeler, nerede olursa olsun kendisine ürün sağlayan çiftçinin eğitimi için ciddi çalışmalar yapıyor. Biz kendi çiftçimizi eğitmiyoruz. Hâlâ hayvancılığa çok zarar veren burası köy mü, mahalle mi tartışması yapıyoruz." dedi.

Kafkas arısı belgeseli yapımı sırasındaki deneyimlerini aktaran Aral özetle şöyle konuştu: "Bizde kovan başına verim 16 kilogram. Fransa, Hollanda, Kanada gibi ülkelerde ise 50 kilogram. Demek ki bilgisi, donanımı olan insanlar bu işe girmiyor. Bizde arıcının yaş ortalaması 50, oralarda ise 17 yaşındaki gençler babalarıyla birlikte arılıkta çalışıyor. Gençlere tarımı, hayvanı, toprağa dokunmayı, doğayı sevdirmek lazım."

2030 YILINA KADAR DÜNYADA AÇLIĞA SON VERME HEDEFİNE ULAŞMAMIZ MÜMKÜN GÖRÜNÜYOR

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) Türkiye Temsilci Yardımcısı Ayşegül Selişik, sürdürülebilir kalkınma amaçlarından biri olan 2030 yılına

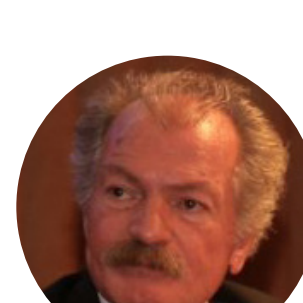
kadar dünyada açlığa son verme hedefine ulaşmanın şuanda mümkün görünmediğini belirtti.

Tarımın uzun vadede sonuç veren bir sektör olduğunu, yeterli ve doğru beslenmek için her şekilde desteklenmesi gerektiğini vurgulayan Selişik özetle şöyle devam etti;

"Sürdürülebilir gıda sistemleri demek, hem şimdiki hem gelecek kuşakların gıdaya erişimini çevreyi koruyarak sağlayabilmek ayrıca sosyal ve ekonomik olarak herkesin eşit şekilde kazanca ulaşmasını desteklemek demektir. Verimlilik, kârlılık ve istihdam yaratılması çok önemlidir. Bunun için devlet, özel sektör, üniversite, ulusal ve uluslararası kuruluşlar çok iyi bir yönetim içinde olmalı ayrıca kooperatifleşmenin en iyi örnekleri verilmeli. Biz FAO olarak sorunlara hangi çözümleri önerdiğimizi doğrudan projelerimizle gösteriyoruz. Örneğin, tarımda suyu doğru kullanmıyoruz. Çiftçimize su kullanımını konusunda doğru bilgileri yeterince veremedik mi? Damla sulama sistemlerini her yere götürebildik mi? İşte biz bu konularda hem proje uyguluyor hem de başka kurumlardan fon sağlıyoruz."

(Çok değerli görüşlerine yer veremediğimiz diğer katılımcılara anlayışları için şimdiden teşekkür ederim.)

TARIMDA YAŞADIKLARIMIZ POLİTİK BİR TERCİHTİR

TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Genel Başkanı Baki Remzi

Suiçmez, tarımda teknik sorunların her zaman çözülebileceğini ancak sürdürülebilirliğin sağlanması için çiftçinin toprağında kalmasının ve ziraat mühendisleri eliyle doğru bilgilerle buluşmasının öncelik

olması gerektiğini söyledi.

"Gıda milliyetçili hep vardı. Tarım hep korunuyordu. Tarihte savaşlar nedeniyle açlık da hep vardı. Pandemi bunları bize tekrar hatırlattı ama tarım sektörü için salgına özgü önlemler alınmadı. Biz 'iklim krizi' ifadesini de doğru bulmuyoruz. İklim değişikliklerinin olumsuz etkilerine karşı bilimsel önemler vardır. Önemli olan bunları uygulamabilmektir. İklim değişikliği planlamalarımız kağıt üzerinde kal-

dı. Sulama planlarımız yeterli olmadı" diye konuşan Suiçmez, özetle şöyle devam etti:

"Bugün Rusya ve Hindistan 10 yıllık programlarla buğdayda üretim üssü olduysa ve biz ekme için bu ülkelere buğday almak zorunda kaldıysak, yağ gemilerini gözler olduysak, bunun nedeni bizim yıllardır söylediğimiz, raporlaştırdığımız çözümlerinin uygulanmamasıdır. Yerli tarımsal girdi üretiminden vazgeçilmesidir, piya-

saların düzenlenememesidir, çiftçinin yeterince ve zamanında desteklenmemesidir. Bizim pandemi, kuraklık ve savaş yokken de tarımda çok ciddi sorunlarımız vardı.

225 milyara ulaşan çiftçi borçları yatırım için kullanılması gereken kredilerle kapatılmaya çalışılıyor, o da olmuyor. Tarımda tasarruf edilmez. Bugün yaşadıklarımız politik bir tercihtir.

Uluslararası tekeller aracılığı

ile neoliberal politikaların ülkemizdeki etkisi bu kadar çok olmasaydı, biz 10 yıl önce planlı üretime geçebilseydik şimdi kriz yaşamıyor, hangi fırsatları değerlendirelim diye düşünüyorduk. En liberal ülkelerde bile kamu tarım sektörünün içindedir. Özelleştirme, ölçek ekonomisi ve şirket fetişizminden vazgeçmemiz gerek. İçi boşaltılan kooperatifliğin doğru modellerle tekrar yaygınlaştırılması gerekiyor."

